

Dokument na rokovanie

B9-0263/2020

14.9.2020

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásení Rady a Komisie

v súlade s článkom 132 ods. 2 rokovacieho poriadku

o príprave mimoriadneho samitu Európskej rady zameraného na nebezpečnú eskaláciu napätia a úlohu Turecka vo východnom Stredozemí
(2020/2774(RSP))

Sergey Lagodinsky, Viola Von Cramon-Taubadel, Jordi Solé, Mounir Satouri, Hannah Neumann, Tineke Strik, François Alfonsi, Alviina Alametsä, Ernest Urtasun, Petra De Sutter, Monika Vana, Diana Riba i Giner, Reinhard Bütikofer
v mene skupiny Verts/ALE

**Uznesenie Európskeho parlamentu o príprave mimoriadneho samitu Európskej rady zameraného na nebezpečnú eskaláciu napätia a úlohu Turecka vo východnom Stredozemí
(2020/2774(RSP))**

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Turecku, najmä uznesenia z 24. novembra 2016 o vzťahoch medzi EÚ a Tureckom¹, z 27. októbra 2016 o situácii novinárov v Turecku² a z 8. februára 2018 o súčasnej situácii v oblasti ľudských práv v Turecku³, z 13. marca 2019 o správe Komisie o Turecku za rok 2018⁴ a z 19. septembra 2019 o situácii v Turecku, najmä o pozbavení zvolených starostov úradu⁵,
 - so zreteľom na oznámenie Komisie z 29. mája 2019 o politike rozširovania EÚ za rok 2019 (COM(2019)0260) a na sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie (SWD(2019)0220),
 - so zreteľom na predchádzajúce vyhlásenia podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (PK/VP) o vrtných prácach Turecka vo východnom Stredozemí,
 - so zreteľom na príslušné závery Rady a Európskej rady o Turecku, najmä na rozhodnutie Rady (SZBP) 2020/275 z 27. februára 2020, ktorým sa mení rozhodnutie (SZBP) 2019/1894 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na nepovolené vrtné práce Turecka vo východnom Stredozemí⁶,
 - so zreteľom na Dohovor OSN o morskom práve (UNCLOS) z roku 1982, ktorého zmluvnými stranami sú Grécko a Cyprus, a na Chartu OSN,
 - so zreteľom na článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže stupňovanie napätia vo východnom Stredozemí je spôsobené viacerými faktormi, najmä jednostrannými opatreniami dotknutých strán vrátane vojenských akcií, nedostatkom inkluzívneho diplomatického dialógu a poľutovaniahodným zlyhaním sprostredkovateľského úsilia pri urovnávaní konfliktu;
- B. keďže obe strany majú oprávnené nároky a morské právo, ktoré sa stále vyvíja a má zložitú povahu, si Grécko a Turecko vykladajú rozdielne; keďže Turecko nepodpísalo Dohovor OSN o morskom práve z roku 1982, ktorého zmluvnými stranami sú Grécko a Cyprus, z dôvodu prebiehajúceho námorného sporu týkajúceho sa vymedzenia

¹ Ú. v. EÚ L 224, 27.6.2018, s. 93.

² Ú. v. EÚ L 215, 19.6.2018, s. 199.

³ Ú. v. EÚ L 463, 21.12.2018, s. 56.

⁴ Prijaté texty, P8_TA(2019)0200.

⁵ Prijaté texty, P9_TA(2019)0017.

⁶ Ú. v. EÚ L 56I, 27.2.2020, s. 5.

výhradnej hospodárskej zóny; keďže uvedený spor týkajúci sa vymedzenia výhradných hospodárskych zón a kontinentálneho šelfu medzi Tureckom na jednej strane a Gréckom a Cyprom na strane druhej sa od novembra 1973 nevyriešil;

- C. keďže objavenie významných zásob plynu v Stredozemnom mori vrátane objavenia poľa Leviathan v roku 2010, po ktorom nasledovalo objavenie náleziska plynu Zohr, ktoré je najväčším objaveným ložiskom zemného plynu v Stredozemnom mori, v mori pri Egypte v roku 2015, vyvolali záujem o región a v rokoch 2018 a 2019 viedli k ďalším prieskumom a vrtom; keďže v oblastiach, v ktorých Turecko vykonáva prieskum a ťažbu plynu, ešte neboli preukázané zásoby;
 - D. keďže Turecko a vláda národného porozumenia Líbye podpísali v novembri 2019 memorandum o porozumení týkajúce sa vymedzenia námorných území vo východnom Stredozemí; keďže Memorandum o porozumení medzi Tureckom a Líbyou o vymedzení námorných jurisdikcií v Stredozemnom mori porušuje zvrchované práva tretích štátov, nie je v súlade s morským právom a nemôže mať žiadne právne účinky pre tretie štáty.
 - E. keďže turecké ministerstvo zahraničných vecí kritizovalo oficiálne zriadenie fóra EastMed v Káhire 16. januára 2020 Egyptom, Izraelom, Palestínskou samosprávou, Jordánskom, Gréckom, Cyprom a Talianskom ako snahu o vylúčenie Ankary z regionálnej spolupráce a koordinácie na trhu s plynom;
 - F. keďže poľutovaniahodné zlyhanie pokusov o mediáciu pod vedením nemeckého predsedníctva Rady v júli a auguste bolo tiež dôsledkom uzavretia námornej dvojstrannej dohody medzi Egyptom a Gréckom, ktorou sa vymedzuje výhradná hospodárska zóna pre práva na ťažbu ropy a zemného plynu a ktorú 6. augusta 2020 podpísal grécky minister zahraničných vecí;
 - G. keďže 10. augusta Turecko vyslalo do gréckych vôd prieskumné plavidlo Oruç Reis sprevádzané vojnovými loďami, aby zmapovalo morské územie pre možné ropné a plynové vrty v oblasti, v ktorej sa aj Turecko domáha svojej jurisdikcie; keďže Grécko reagovalo vyslaním vlastných vojnových lodí na sledovanie tureckých plavidiel, z ktorých sa jedno zrazilo s gréckou loďou; keďže 31. augusta 2020 Turecko opäť predĺžilo do 12. septembra prieskum vo východnom Stredozemí vykonávaný plavidlom Oruç Reis; keďže Grécko označilo námorné upozornenie Turecka (Navtex) za nezákonné, pretože sa týka oblasti, ktorá sa nachádza vo vnútri gréckeho kontinentálneho šelfu; keďže tieto činnosti Turecka viedli k výraznému zhoršeniu vzťahov medzi Gréckom a Tureckom; keďže 13. septembra sa seizmické prieskumné plavidlo Turecka Oruç Reis vrátilo do vôd neďaleko južnej provincie Antalya, v dôsledku čoho by sa napätie medzi Ankarou a Aténami mohlo zmierniť;
1. je mimoriadne znepokojený prebiehajúcim sporom a súvisiacim rizikom ďalšej vojenskej eskalácie vo východnom Stredozemí medzi členskými štátmi EÚ a kandidátskou krajinou EÚ, ktoré sú tiež spojencami NATO; je pevne presvedčený, že udržateľné riešenie konfliktov možno nájsť len prostredníctvom dialógu, diplomacie a ústupkov na oboch stranách;
 2. oceňuje Turecko za to, že urobilo prvý krok k zmierneniu napätia vo východnom Stredozemí tým, že stiahlo svoje seizmické prieskumné plavidlo Oruç Reis zo sporných

- vôd; naliehavo vyzýva Turecko, aby sa v budúcnosti zdržalo akýchkoľvek ďalších provokácií a aby naďalej aktívne prispievalo k zmierneniu napätia, a to aj okamžitým ukončením akýchkoľvek ďalších nezákonných prieskumných činností a vrtných prác vo východnom Stredozemí, nenarúšaním gréckeho vzdušného priestoru a gréckych a cyperských pobrežných vôd a dištancovaním sa od nacionalistickej štvavej rétoriky;
3. vyzýva Turecko, aby v plnej miere dodržiavalo morské právo a rešpektovalo zvrchovanosť členských štátov EÚ Grécka a Cypru vrátane ich zvrchovaných práv v ich námorných zónach súvisiacich s využívaním prírodných zdrojov;
 4. vyzýva všetkých príslušných aktérov, aby sa zaviazali k okamžitému zmierneniu napätia stiahnutím svojich vojsk z regiónu s cieľom umožniť dialóg a účinnú spoluprácu a aby sa zdržali agresívnej rétoriky, ktorá vyvoláva nacionalistické nálady medzi voličmi v ich domovských krajinách;
 5. naliehavo vyzýva Turecko, Grécko a Cyprus, aby sa zapojili do konštruktívneho dialógu s cieľom nájsť mierové riešenie, zintenzívnili úsilie o konečné vyriešenie sporov týkajúcich sa pozemných a námorných hraníc, zaviazali sa k dobrým susedským vzťahom, dodržiavaniu medzinárodných dohôd a mierovému urovnaniu; sporov v súlade s Chartou OSN;
 6. naliehavo žiada všetky dotknuté strany, aby aktívne podporovali rokovania o spravodlivom, komplexnom a životaschopnom riešení cyperskej otázky v rámci OSN, ako sa vymedzuje v príslušných rezolúciách Bezpečnostnej rady OSN, v súlade s medzinárodným právom, *acquis* EÚ a na základe dodržiavania zásad, na ktorých je Únia založená;
 7. víta úsilie, ktoré vynaložila EÚ, a najmä nemecké predsedníctvo, v snahe prispieť k nájdeniu riešenia prostredníctvom dialógu a diplomacie; oceňuje iniciatívu NATO zameranú na zmiernenie svojich členských štátov – Grécka a Turecka – , pokiaľ ide o ich spor vo východnom Stredozemí, a na zmiernenie vojenského napätia a predchádzanie náhodným konfliktom;
 8. vyzýva Komisiu a všetky členské štáty, aby namiesto podporovania ďalších eskalačných vojenských a politických opatrení pokračovali v širšom a inkluzívnejšom dialógu s Tureckom; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby sa v tomto dialógu naďalej pevne zasadzovali o základné hodnoty a zásady Únie vrátane dodržiavania ľudských práv, demokracie, zásad právneho štátu a zásady solidarity;
 9. vyzýva strany konfliktu, aby sa vrátili k pôvodnému stavu s cieľom zmierniť napätie a naviazať dialóg o komplexnej a strategickej bezpečnostnej architektúre a spolupráci v oblasti energetiky pre Stredozemie; naliehavo vyzýva strany, aby postúpili všetky záležitosti Medzinárodnému súdному dvoru v Haagu, prípadne aby iniciovali medzinárodnú arbitráž v prípade, že urovanie nie je možné dosiahnuť mediáciou;
 10. pripomína stranám konfliktu, že súčasné prieskumné misie Turecka a vrty na prieskum fosílnych zdrojov zatiaľ nepotvrdili, že takéto zásoby existujú; naliehavo žiada komplexné posúdenie environmentálnych rizík každej vrtnej činnosti vzhľadom na množstvo rizík spojených s prieskumom zemného plynu na mori pre životné prostredie, pracovnú silu a miestne obyvateľstvo; vyzýva strany konfliktu, aby spoločne

prehodnotili svoje prieskumné a vrtné plány a zintenzívnili svoje úsilie o investovanie do energie z obnoviteľných zdrojov a udržateľnej budúcnosti šetrnej ku klíme; vyzýva EÚ, aby podporila vypracovanie takejto zelenej dohody pre Stredozemie, čo by zahŕňalo investičné plány v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov v širšom regióne s cieľom zabrániť sporom o obmedzené fosílné zdroje, ktoré sú škodlivé pre klímu a životné prostredie;

11. vyjadruje vážne poľutovanie a znepokojenie nad súčasným stavom vzťahov medzi EÚ a Tureckom, ktorý je dôsledkom najmä zložitej situácie v oblasti ľudských práv v Turecku, porušovania zásad právneho štátu a mimoriadne nedemokratického vnútorného vývoja za autoritárskej vlády prezidenta Erdoğan; zdôrazňuje minulé a súčasné negatívne vplyvy jednostranných zahraničnopolitických iniciatív Turecka v regióne ako celku a skutočnosť, že nezákonná prieskumná činnosť a vrtné práce Turecka vo východnom Stredozemí ešte viac prispievajú k zhoršovaniu vzťahov medzi EÚ a Tureckom vo všeobecnosti; vyzýva Turecko a členské štáty EÚ, aby podporili mierové urovnanie konfliktu a politický dialóg v Líbyi a aby sa zdržali podnecovania a zintenzívňovania dynamiky líbyjského konfliktu s cieľom dosiahnuť územné zisky v Stredomorí alebo získať politický vplyv v Líbyi;
12. dúfa, že je možné zamedziť ďalším sankciám a nahradiť ich dialógom a úprimnou spolupracou; zároveň vyzýva Radu, aby bola pripravená vypracovať a zaviesť zoznam ďalších reštriktívnych opatrení, ak by Turecko pokračovalo v eskalácii situácie narúšaním územnej celistvosti členských štátov EÚ a porušovaním medzinárodného práva; navrhuje, aby tieto opatrenia zahŕňali zastavenie vývozu zbraní do Turecka v súlade so spoločnou pozíciou 2008/944/SZBP dovedy, pokiaľ Turecko bude pokračovať vo svojich nezákonných činnostiach vo východnom Stredozemí;
13. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Cyprus a Grécko podmieňujú schválenie sankcií v súvislosti s Bieloruskom schválením sankcií voči Turecku v súvislosti so sporom o plyn vo východnom Stredozemí a túto skutočnosť kritizuje; zdôrazňuje, že konflikt v Stredozemí nemá žiadnu konkrétnu súvislosť s potláčaním demokracie v Bielorusku;
14. pripomína, že parlamentný dialóg medzi EÚ a Tureckom je dôležitým prvkom dialógu a úsilia o zmiernenie napätia; vyjadruje hlboké poľutovanie nad pretrvávajúcim odmietaním tureckého Veľkého zhromaždenia obnoviť bilaterálne stretnutia Spoločného parlamentného výboru EÚ – Turecko; vyzýva na okamžité pokračovanie týchto zasadnutí;
15. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, parlamentnému zhromaždeniu a generálnemu tajomníkovi NATO, prezidentovi, vláde a parlamentu Tureckej republiky a členským štátom EÚ.